

SOSIAALI- JA TERVEYSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 42/2014 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi suoran lisäeläkejärjestelyn turvaamisesta työnantajan maksukyvyttömyyden varalta sekä työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistöiminnasta annetun lain 13 §:n muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 2 päivänä helmikuuta 2014 lähettänyt sosiaali- ja terveysvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen eduskunnalle laeiksi suoran lisäeläkejärjestelyn turvaamisesta työnantajan maksukyvyttömyyden varalta sekä työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistöiminnasta annetun lain 13 §:n muuttamisesta (HE 276/2014 vp).

Lausunto

Eduskunnan päätöksen mukaisesti perustuslakivaliokunta on antanut asiasta lausunnon (PeVL 57/2014 vp), joka on otettu tämän mietinnön liitteeksi.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- hallitussihteeri Nico Steiner, työ- ja elinkeinoministeriö
- hallitussihteeri Tapani Aaltela, sosiaali- ja terveysministeriö
- johtava vakuutusasiantuntija Pia Santavirta, Finanssialan Keskusliitto
- johtava asiantuntija Vesa Rantahalvari, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet

- oikeusministeriö
- Eläketurvakeskus
- Akava ry
- Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
- Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry
- Eläkesäätiöyhdistys - ESY ry.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki suoran lisäeläkejärjestelyn turvaamisesta työnantajan maksukyvyttömyyden varalta. Lisäksi työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistöiminnasta annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi. Esitys koskee sellaisia lisäeläkejärjestelyitä, joissa työnantaja itse vastaa

lisäeläkkeen maksamisesta ja hallinnoimisesta eli niin sanottuja suoria lisäeläkejärjestelyjä.

Esityksellä pannaan täytäntöön työntekijöiden suojaa työnantajan maksukyvyttömyystilanteessa koskevan Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin vaatimukset siltä osin kuin ne koskevat suoria lisäeläkejärjestelmiä.

Suoran lisäeläkejärjestelyn toteutuminen on riippuvainen työnantajan maksukyvyistä. Jos työnantaja ajautuu konkurssiin, työntekijä voi käytännössä menettää lisäeläkeoikeutensa.

Ehdotetun lain mukaan työnantajan olisi turvattava maksukyvyttömyytensä varalta vähintään puolet sellaisen eläkevastuun määrästä, joka liittyy työnantajan lupaamaan suoraan lisäeläkejärjestelyyn.

Työnantaja voisi toteuttaa turvaamisveloitteen ottamalla vakuutuksen, asettamalla vakuuden tai muulla näihin rinnastettavalla tavalla. Turvaamisvelvoite katsottaisiin täyttyneeksi myös tilanteessa, jossa vähintään puolet työnantajan lisäeläkelupauksesta olisi toteutettu ryh-

mäeläkevakuutuksena, yksilöllisenä eläkevakuutuksena taikka eläkesäätiön tai -kassan kautta ja muu osa suoralla lisäeläkejärjestelyllä. Laissa säädettäisiin lisäksi työnantajan tiedonantovelvollisuudesta, viranomaisvalvonnasta ja laiminlyöntitilanteista.

Laki koskisi siirtymäajan jälkeen myös jo olemassa olevia suoria lisäeläkejärjestelyitä. Työnantajilla olisi eräin edellytyksin mahdollista hakea työsuojeluviranomaiselta vapautusta turvaamisvelvoitteesta.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä huhtikuuta 2015. Euroopan komissio on käynnistänyt asiassa rikkomusmenettelyn Suomea vastaan.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Esitys perustuu direktiiviin työntekijän suojasta työnantajan maksukyvyttömyystilanteessa (2008/94/EY 8). Esitys koskee työsuhteisiin perustuvia, työnantajan hallinnoimia suoria lisäeläkejärjestelyjä. Suorat lisäeläkejärjestelyt eivät kuulu lakisääteisen eläketurvan piiriin eikä esityksellä siten ole vaikutusta lakisääteisiin eläkkeisiin. Lakiehdotuksen mukaan turvattavaksi edellytetään vähintään puolet eläkevastuun määrästä työnantajan maksukyvyttömyyden varalta. Valiokunta toteaa, että ehdotettu lakisääteinen järjestely turvaa työntekijöille eläke-etuudet nykyistä, sopimukseen perustuvaa järjestelyä paremmin. Valiokunta puoltaa lakiehdotusten hyväksymistä seuraavin huomautuksin.

Työntekijän lisäeläkkeen suoja perustuu siihen, että työnantaja huolehtii turvaamisveloitteen täyttämisestä. Työnantajan tulee vuosittain antaa työntekijöille tieto eläkevastuun määrästä ja siitä, miten turvaamisvelvoite on täytetty. Työnantajan laiminlyöntitapausten varalta lakiehdotukseen sisältyy rangaistussäännös

(6 §), jonka mukaan rangaistavaa muun muassa on, jos työnantaja ei noudata työsuojeluviranomaisen antamaa kehotusta tiedonantovelvoitteen tai turvaamisvelvoitteen toteuttamiseksi (6 §:n 1 momentin 2 kohta). Mainittu lainkohta ei sisällä viittausta säännökseen, jonka nojalla kehoitus työnantajalle voidaan antaa. Valiokunta toteaa, että työsuojeluviranomainen antaa kehoituksen työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojelutoiminnasta annetun lain (44/2006) 13 §:n nojalla.

Viimeksi mainitun pykälän 3 momenttia on muutettu 1.1.2015 voimaan tulleella lailla (1330/2014). Tästä syystä valiokunta ehdottaa 2. lakiehdotuksen muuttamista.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella sosiaali- ja terveysvaliokunta ehdottaa,

että 1. lakiehdotus hyväksytään muuttamattomana ja

että 2. lakiehdotus hyväksytään muutettuna (Valiokunnan muutosehdotukset).

Valiokunnan muutosehdotukset

2.

Laki

työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annetun lain 13 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annetun lain (44/2006) 13 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa *1330/2014*, seuraavasti:

13 §	<i>velvollisuutta laatia suunnitelma yhdenvertaisuuden edistämiseksi tai 7 §:n 3 momentissa tarkoitettua henkilöstön edustajien tiedonsaantioikeutta;</i>
<i>Toimintaohjeen ja kehotuksen antaminen</i>	(6 ja 7 kohta kuten HE)
————— Kehotus voidaan antaa asiassa, joka koskee: (1—4 kohta kuten HE)	—————
<i>5) yhdenvertaisuuslaissa (1325/2014) tarkoitettua syrjinnän kieltoa, vastatoimien kieltoa tai syrjivän työpaikkailmoittelun kieltoa taikka mainitun lain 7 §:n 2 momentissa tarkoitettua</i>	Voimaantulosäännös (Kuten HE)

Helsingissä 3 päivänä helmikuuta 2015

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Juha Rehula /kesk	Mikael Palola /kok
jäs.	Johanna Jurva /ps	Terhi Peltokorpi /kesk
	Merja Kuusisto /sd	Sari Sarkomaa /kok
	Sanna Lauslahti /kok	Hanna Tainio /sd
	Merja Mäkisalo-Ropponen /sd	Anu Vehviläinen /kesk
	Lasse Männistö /kok	Erkki Virtanen /vas.
	Hanna Mäntylä /ps	

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Eila Mäkipää.